

L'amor en temps de la Covid-19

Voldria començar recordant a totes aquelles persones estimades i properes que ens han deixat aquestes darreres setmanes, en el buit de la soledat, i en unes circumstàncies que, a més de tristes, són també tràgiques. Vull transmetre, per això, el meu condol a les seves famílies.

També desitjo transmetre el meu suport a totes aquelles persones que han caigut malaltes i han passat –o estan passant- per un procés no només de malaltia, confinament o hospitalització, sinó també de por i angoixa. És realment molt difícil de gestionar, a nivell personal, un tsunami de salut d'aquestes dimensions.

Parlar de la Covid-19, actualment, és sinònim de crisi mundial de salut, imprevista, desconeguda i inesperada. Però crec que també hauríem d'assumir, tots, un cert pecat de supèrbia, doncs vam menystenir els primers avisos pensant que no ens afectaria. Certament- i no val negar-ho-, seria un exercici de crítica massa fàcil donar les culpes als altres, però el cert és que ni ho esperàvem ni hem reaccionat amb eficàcia, encara que ara és fàcil dir-ho. Però el més important és que en aquests moments hem d'afrontar el present i pensar com fer front, amb solvència, a un futur que es presenta incert. Vull aprofitar per remarcar que el nostre sistema sanitari era i és robust i segueix sent un dels millors del món, per descomptat que amb les seves deficiències, però la pandèmia –la crisi de salut- està sent de tal magnitud que aquest maleït virus ha aconseguit, ell sol, parar tot el planeta i desbordar tots els sistemes sanitaris.

La Covid-19, encara que cadascú diu la seva, ha pogut amb tots els països que compten amb sistemes polítics i sanitaris diferents i segueix la seva ruta arrasadora. No distingeix entre països.

I encara que és molt fàcil criticar, és molt difícil gestionar. Més en situacions com la que estem vivint. També és difícil d'assumir un canvi que no és per a millor –com a mínim immediatament-. Però només units i amb generositat podrem superar aquesta terrible situació. És el moment d'oblidar interessos particulars i anteposar els generals. Aquest repte comporta, alhora, la nostra gran incògnita, que només nosaltres som capaços de resoldre. Entre fer-ho bé, malament o regular, podem prendre camins molt diferents. Està a les nostres mans.

En aquest context tan complex, les universitats en general i la UAB -la nostra estimada UAB- en particular, estan jugant un paper molt important. Per això, és un orgull poder agrair l'enorme esforç i professionalitat del personal de la UAB, que ha aconseguit que la seva activitat docent i investigadora continuï funcionant en els diferents àmbits, malgrat l'excepcionalitat de les dificultats actuals.

Mentre que la docència presencial es parava per la implantació de l'estat d'alarma, hem estat capaços en pocs dies de posar en marxa un sistema telemàtic de formació per als nostres estudiants, que està funcionant francament bé si tenim en compte els recursos que tenim i l'escassetat de temps amb el que hem pogut comptar per a activar tot un projecte que s'havia de desenvolupar en 2/3 anys. Estem aconseguint que, alguns dies, més de 20.000 alumnes i més de 2.000 professors es connectin. Hem superat les 100-

000 connexions diàries i fins i tot hem fet tests telemàtics. També és cert que no tot el món pot utilitzar aquests sistemes i, per tant, hi ha alumnes que no disposen de l'equipament ni del programari necessari per a poder seguir les classes lectives, encara que la UAB ja ha posat a la seva disposició ajuts i s'han pogut cobrir les necessitats rebudes.

Independentment de la decisió del nostre Consell de Govern de finalitzar la docència presencial i passar al format virtual, igual que la resta d'universitats públiques catalanes, estem gestionant el hàndicap de les pràctiques, doncs el confinament les condiona. Així mateix, estem treballant, tant internament com amb la Secretaria d'Universitats i Recerca de la Generalitat, per solucionar totes les problemàtiques derivades de la situació actual. El que sí que és cert és que la situació no és normal i les solucions que s'adopten seran puntuals per a aquests temps.

Com a la novel·la de García Márquez, "El amor en los tiempos del cólera", en aquests mesos es barreja l'amor i la mort. Si canviéssim la paraula "cólera" per "Covid-19", també podria encaixar. Se m'ha acudit aquest títol en ple confinament, revisant les meves coses a casa, aquelles que guardes i tens, aquelles altres que mires, però que no veus, com els llibres (aquells que vas llegir i van quedar a la prestatgeria per sempre).

Estem vivint una crisi mundial indefinible, perquè cada dia que passa tot s'altera i canvia. Res és igual que ahir, ni serà igual que demà. Vivim en la incertesa i aquesta és una de les coses que més ens espanta. És la por al desconegut, a la sensació d'impotència. Sents que alguna cosa passa, t'expliquen, veus estadístiques i només quant et toca directament o a través dels teus éssers estimats t'adones que això és seriós, molt seriós.

Algunes persones defineixen aquesta situació com una guerra. Jo no li posaria aquesta paraula, perquè, en la meva opinió, les guerres són més atroces atès que els humans ens matem entre nosaltres, massa vegades manipulats per uns pocs que utilitzen a molts altres mentint o transformant veritats. Al final, sempre sucumbeixen molts innocents que portats per l'engany -i també massa vegades per la passió, una passió idealitzada-, són massacrats sense pietat. Això és la guerra. Molts ho perden tot i uns pocs hi guanyen molt.

Ara, no és aquest el cas. En la meva humil opinió, des de la meitat del segle passat, el nostre món va iniciar un període de creixement extraordinari, tan poblacional com en consum de recursos, que no hem sabut gestionar adequadament. Cap sistema polític ha estat capaç de mantenir l'harmonia i l'equilibri necessari. El món és cada cop més complex i més difícil de gestionar, perquè alguns creuen que governar és tractar amb vassalls quan els nostres governants no han d'oblidar que, en democràcia, són servidors públics, escollits per la ciutadania. Però aquesta és sempre heterogènia i amb múltiples interessos contraposats, la qual cosa provoca enormes dificultats als nostres governants.

De fet, els escollim perquè administrin els nostres recursos de forma eficient, justa i transparent. I aquest enorme exercici s'està convertint cada cop més en una missió impossible. A més a més, en els darrers temps els ciutadans hem cregut molt més en els nostres drets que en les nostres obligacions i l'equilibri s'ha perdut. J.F. Kennedy va dir una frase que ens ha de fer meditar i que hauríem de seguir aplicant en el segle XXI: *"No preguntis què pot fer el món per a tu, pregunta què pots fer tu pel nostre món"*.

En aquests darrers temps, hem rebut avisos i indicis que ens indicaven que això no funcionava. La història de la humanitat -no sóc historiador ni antropòleg, però sí amant d'ambdues ciències-, ens mostra que al llarg dels temps hem tingut símptomes, avisos i, després, fortes investides que ens han fet corregir el rumb, però no el suficient. Oblidem ràpidament.

És curiós comprovar com un virus -deixeu-me dir-li bestiola-, ha posat potes amunt una societat que es preava de la seva capacitat d'innovació i d'un progrés tecnològic i científic sense precedents. Ha afectat a tots, absolutament a tots. Estem rebent una cura d'humilitat molt important i abassegadora i sembla que hi ha gent que encara no ho entén. No hi ha res pitjor que la ignorància de l'estúpid que es creu el més llest.

No sabem contra què lluitem. És un enemic invisible, impredecible, que no fa distincions i no hi ha lloc en el planeta al qual no pugui arribar.

Estem jugant a la defensiva, però tinc la sensació que sense saber com. En termes futbolístics es diu rebutjant la pilota com puguis i mentre puguis. Resistir a veure si sona la flauta i trobem primer un tractament eficaç i després una vacuna que ens permeti protegir-nos. Però, tot i això, aquest virus ha vingut per quedar-se i si no som capaços d'unir esforços i ser més intel·ligents, vindran més virus i patirem novament.

La temptació seria citar les plagues i evocar passatges bíblics, però no ho faré. Tanmateix, deixeu-me que em prengui la llibertat de repetir la frase que el Papa Francesc li va dir a François Hollande: *“Déu perdona sempre, els humans de vegades, però la naturalesa mai, especialment a qui no cuida d’ella”*. I deixeu-me que digui que sincerament crec que el planeta ens ha donat un avís important.

Per què explico tot això? Doncs perquè sincerament crec que ens endinsem en una nova era. Alguns l'anomenen un nou món, jo prefereixo “era”. Ho vaig anticipar fa mesos en algunes publicacions. De fet, en els darrers setanta-cinc anys, el progrés del nostre mal anomenat món ha estat exponencial, però no el suficient, com estem veient, per donar resposta a les veritables necessitats de l'ésser humà i del mateix planeta.

I és aquí on la universitat ha de jugar un paper decisiu. Amb tota la humilitat del món i sent conscient de la meua ignorància en molts temes –però molt curiós en saber i aprendre de tot i de tots-, m'atreuria a dir que els cinc grans vèrtexs, és a dir el pentàgon de la societat del futur, es basarà en les Humanitats per a recuperar les relacions i desterrar la marginació de qualsevol mena, i en la cura del planeta a través del que s'anomena "Economia Sostenible". També, en la creació i desenvolupament de sistemes de detecció de necessitats, per a acomodar la docència i la investigació a tot l'exposat; la veritable i profunda integració social de la universitat en el seu entorn, en la seva comunitat, de la mà de la societat que la finança i la demanda. I finalment, la cooperació internacional amb altres institucions docents i investigadores per a aconseguir una adequada transferència i també la recepció de coneixement, per a així poder servir a la comunitat amb més eficiència. En aquests cinc àmbits, el desenvolupament dels quals haurà d'anar especificant-se en el temps i en funció de l'evolució i necessitats de cadascun d'ells, haurem de basar el nostre futur. Però per això, necessitarem un finançament adequat, just i per descomptat vinculat a les necessitats i prestacions de cada institució. Alhora, la col·laboració amb el sector privat

ha de ser essencial, doncs junts, de la mà, serem més forts i potents i ens retroalimentarem més i millor, augmentant així l'eficàcia de les nostres prestacions. Això sí, tot d'acord amb unes regles justes de "win-win".

Per acabar, dir que la formació en línia ha arribat per quedar-se, però no ens equivoquem, la presencial és i seguirà sent essencial. Amb ella, a més a més d'aprendre la formació escollida pels nostres alumnes, aquests podran comptar amb un campus físic on poder socialitzar, quelcom imprescindible per poder viure, créixer i madurar en una societat de progrés, harmònica, més justa i de pacífica convivència. La universitat és un lloc perfecte per aprendre a conviure.

Us desitjo a tots molta salut, us prego que us cuideu molt i, molt especialment, que cuidem a qui ens cuida. És de ben nascut ser agraïts. Espero poder-vos veure ben aviat en persona i que puguem recuperar el contacte físic de l'afecte i l'amistat.

Salut.

7 de maig de 2020